

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta, Ph.D. a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Zory Telecké ve věci

navrhovatele: **V. R.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX
zastoupený advokátkou JUDr. Editou Lebedovou
sídlem Špitálka 113/41, 602 00 Brno

proti
odpůrkyni: **P. R.**, narozená dne XXXXX
trvale bytem XXXXX, XXXXX
t.č. XXXXX, XXXXX
zastoupená advokátem JUDr. Pavlem Hálou
sídlem Martina Kříže 2550/8, 628 00 Brno

o navrácení

nezletilých: **H. R.**, narozená dne XXXXX
R. R., narozená dne XXXXX
t.č. bytem u odpůrkyně v České republice
zastoupené opatrovníkem Městem Slavkov u Brna
sídlem Palackého nám. 65, 684 01 Slavkov u Brna

do místa jejich obvyklého bydliště,

o odvolání odpůrkyně proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 8. 1. 2021, č.j. 129 Nc 2502/2020-82,

takto:

- I. Rozsudek soudu I.stupně se **potvrzuje** s tím, že odpůrkyně je povinna zajistit navrácení nezletilých do místa jejich obvyklého bydliště ve lhůtě do 30. 6. 2021.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I.stupně rozsudkem rozhodl, že soud nařizuje navrácení nezletilé H. R. a nezletilé R. R. do místa jejich obvyklého bydliště v obci XXXXX, stát XXXXX, XXXXX. Odpůrkyně je povinna zajistit navrácení nezletilých ve lhůtě 30 dnů od doručení písemného vyhotovení tohoto rozsudku. Pokud odpůrkyně v dané lhůtě navrácení nezletilých nezajistí, navrhovatel je oprávněn za tímto účelem převzít nezletilé od odpůrkyně v České republice. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
2. Proti rozsudku podala obsáhlé odvolání odpůrkyně. Především má za to, že soud I.stupně nesprávně vyhodnotil důkazy zde provedené a na nesprávně zjištěný skutkový stav aplikoval nesprávné právní závěry. Především obrací pozornost odvolacího soudu ke skutečnostem, které soud I.stupně přijal do svých skutkových zjištění, kdy svědkové potvrzují delší pobyt nezletilých v České republice, než časově ohraničil navrhovatel ve svém návrhu. Zdánlivě okrajová formulace obsahu části rozhovoru navrhovatele a svědka prolamuje vymezenou časovou osu onoho souhlasu otce s pobytem nezletilých v ČR a obsahuje podstatu podaného žalobního návrhu. Odpůrkyni byla vydána generální plná moc k vycestování do zahraničí a k vyřizování všech věcí souvisejících s péčí o nezletilé děti. Je logické, že pro krátkodobou návštěvu České republiky by této generální plné moci nebylo zapotřebí. Děti začaly navštěvovat v České republice školní a předškolní vzdělávání. Navrhovatel neprokázal, že by snad v USA bylo zajištěno pro děti školní vzdělání v tomto školním roce. Dále soud I.stupně nepřihlédl ke skutečnosti, že došlo k cílenému zaslání finanční částky v USD na zajištění zázemí manželky s dětmi a ke stabilizaci jejich pobytu v České republice. Částka, která byla převedena, byla tak vysoká, že nemohla sloužit ke krátkodobému pobytu a k obživě na krátkodobý pobyt. Předmětná reklamace převodu této částky je pak uplatněna se zpožděním a neobsahuje žádné zásadní důvody tvrzeného omylu. Soud také určité důkazy hodnotí rozporně, kdy na jedné straně logicky uzavírá, že rodiče dlouhodobě plánovali pobyt v České republice z důvodu pandemie nemoci Covid-19, avšak závěrům a pojmu dlouhodobosti vyložil soud I.stupně v rozporu s důkazy, ambivalentní hodnocení ve vyústění v nepřesvědčivý závěr. Některé důkazy soud vyhodnotil velmi kuse. Odpůrkyně se návratu nevyhýbala, v souvislosti s režimem školní docházky přebukovala letenku na termín konce školního roku. Navrhovatel odkládá finanční prostředky, čímž odpůrkyni a celou rodinu poškozují. Soud I.stupně si ulehčil své závěry o důkazy, které nemají místo v odkazu na důkazní stav. Nelze vycházet ze selektivních, účelových a zmanipulovaných přehrávek mezi účastníky řízení. Soud I.stupně nezná podmínky a okolnosti pořízené nahrávky rozhovorů účastníků. Dochází k vynuceným a často vyjadřovaným souhlasům odpůrkyně k manipulativním otázkám navrhovatele. K tomu ovšem odpůrkyně přistupovala, aby se jeho naléhání zbavila. Navíc sám navrhovatel píše ještě na konci října 2020 citově zbarvený email odpůrkyni, kde je šťastný, že holky mají v této chvíli hezčí život v České republice. Závěry, že odpůrkyně zadržuje nezletilé na území České republiky protiprávně nebyly prokázány, kdy bylo proti jejím relevantním důkazům postaveno soudem I.stupně najisto důkazem zmanipulovaných nahrávek rozhovorů účastníků, aniž mu bylo známo, za jakých okolností byly pořízeny. Návrat odpůrkyně do USA je limitován ukončením školního roku, což vyplývá z důkazního stavu. Navrhovatel potvrdil svůj záměr o dlouhodobém pobytu nezletilých v České republice a to do konce školního roku. Odpůrkyně nepřemístila děti neoprávněně a také je neoprávněně na území České republiky nezadržuje. Rozsudek soudu I.stupně by tedy měl být zrušen a žaloba zamítnuta.

3. K odvolání je přiložen ve fotokopii printscreen komunikace (zřejmě ze sociálních sítí), kde v pátek 23. 10. 2020 navrhovatel žádá odpůrkyni za odpuštění, vyjadřuje snahu o revitalizaci vztahů a vyjadřuje svoje tíživé životní okolnosti. Dále u jednání odvolacího soudu přiložil zástupce odvolatelky mailovou korespondenci právních zástupců, výzvu podle ust. § 501 a násl. z.ř.s. k navrácení nezletilých do USA (na základě podaného návrhu na výkon rozhodnutí, podle nepravomocného, avšak předběžně vykonatelného rozhodnutí Městského soudu v Brně), dále pak vyjádření odpůrkyně k výzvě soudu a v neposlední řadě znalecký posudek vypracovaný Mgr. et Mgr. Janou Telcovou, soudní znalkyní z oboru školství a kultura, odvětví psychologie a pedopsychologie č. 72/04/2021 o vztahu nezletilých dětí k matce, vyšetření dětí, interakce obou dětí, důsledky případného odloučení dětí od matky a obsahující také orientační vyjádření k výchovným kompetencím matky nezletilých.
4. Navrhovatel v reakci na písemné odvolání odpůrkyně, přípisem na č.l. 94 spisu, zdůraznil, že na konzulátu jím bylo doporučeno, aby byla udělena matce rozsáhlá plná moc k výkonu rodičovských práv. Jak na plné moci, tak na souhlasu s krátkodobým vycestováním byl udělen matce dětí souhlas na dobu 3 měsíců s tím, že pak tento souhlas bude vázán na datum zakoupených letenek. Je pravda, že rodiče řešili společně další záležitosti, avšak zajištění školní a předškolní výuky v ČR společně neřešili. Obě dcery měly a mají totiž stále možnost nastoupit do místní školy v USA. Situace související s pandemií se v USA výrazně zlepšila, žádná omezení shromažďování neplatí, otevřeny jsou úřady, obchody, fungují služby, děti dochází do škol bez testování a bez roušek. Vzhledem k tomu, že navrhovatel trvá na návratu dětí již od měsíce září 2020, v současné době se mu nejeví příliš reálné uzavírat s odpůrkyní dohodu, kdy podle vyjádření odpůrkyně tato by byla ochotna vrátit se v polovině měsíce června 2021. Rozsudek soudu I.stupně by tak měl být v celém rozsahu potvrzen.
5. Opatrovník Úřad města Slavkov u Brna omluvil svoji neúčast u jednání odvolacího soudu v důsledku výkonu jiných úředních povinností.
6. Odvolací soud především dospěl k závěru, že běží o odvolání včasné, subjektivně i objektivně přípustné. Přezkoumal proto rozsudek soudu I.stupně, řízení jeho vydání předcházející, a aniž musel ve věci doplňovat dokazování, případně provádět šetření, které má povahu dokazování, dospěl k závěru, že odvolání je opodstatněné toliko zčásti, a to nikoliv jako odvolání do merita věci, ale odvolání do lhůty k plnění.
7. Otázkou zásadního právního významu, která je v projednávané věci řešena, je otázka navrácení nezletilých dětí z hlediska Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (zde nikoliv v kontextu s Nařízením Rady ES BR.el II. bis). Odvolací soud nemůže než na úvod odůvodnění svého rozhodnutí citovat pro pochopení procesního kontextu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 4. 2010 ve věci *Macready proti České republice*, stížnost č. 4824/06 a 15512/08. Podle bodu 62 odůvodnění tohoto Rozhodnutí se „*Soud ztotožňuje s filosofií, na níž stojí Úmluva z roku 1980, která má za cíl chránit dítě jakožto první oběť traumatu způsobeného jeho přemístěním nebo zadržením. Vhodnost opatření se posuzuje podle rychlosti jeho provedení, řízení o navrácení pak vyžaduje provedení bezodkladné, neboť plynutí času může mít nenapravitelné důsledky pro vztahy mezi dítětem a tím z rodičů, který s ním nežije. Jakmile jsou podmínky pro uplatnění Úmluvy splněny, jde o to vrátit se co nejrychleji do statu quo ante, aby se zamezilo tomu, že faktická situace, která byla původně protiprávní, bude z právního hlediska zhojena*“. Je tedy třeba mít dnes již za nesporné, že návratové řízení je řízením o vydání předběžného opatření sui generis, v němž bude najisto postavena mezinárodní příslušnost soudu, tedy jurisdikce, v rámci níž bude rozhodováno o dalších sporech rodičů nezletilých dětí (zde v rámci rodičovské odpovědnosti a v rámci řízeních navazujících). Z hlediska charakteru a průběhu řízení tedy v žádném případě není záměrem zákonodárce a odvolací soud to vícekrát ve svých rozhodnutích zdůraznil, aby odvolací soud vedl regulérní přezkumné a současně de facto nové prvostupňové řízení, v němž podrobí detailní analýze každý z učiněných a někdy dokonce jen naznačených závěrů soudu I.stupně. Tak tomu objektivně není ani být nemůže, a to tím spíše, že rodiče nezletilých dětí svůj příběh neustále dotvářejí, k mnoha dramatickým situacím dochází právě

po rozhodnutí soudu I.stupně, které je napadeno odvoláním (stále běží o řízení nalézací, nikoliv vykonávací), a v důsledku toho také dochází k situacím, které jsou obecně proti zájmům Úmluvy, že děti, které byly neoprávněně přemístěny nebo zadrženy na území České republiky, zde už pobývají poměrně dlouhou dobu a zorný úhel náhledu na celou situaci je tak v důsledku pouhého plynutí času poměrně silně rozostřen. Odvolací soud nicméně nemůže souhlasit s názorem právního zástupce odpůrkyně v tom směru, že rozhodnutí je pozitivistické, neboť v zájmu komplexní ochrany práv nezletilých dětí první soud zkoumal nejen předpoklady naplnění Úmluvy, ale zabýval se celou věcí široce, což ostatně vyplývá z průběhu jednání před odvolacím soudem, který není třeba znovu rekapitulovat.

8. Hmotně-právní úprava dané problematiky vychází z Haagské Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. 10. 1980 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 34/1998 Sb., dále jen „Haagská úmluva“) a v evropském kontextu Nařízení rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 (dále jen „Nařízení BR.el II Bis“), které doplňuje a provádí Haagskou úmluvu a v některých aspektech stanoví členským státům ještě přísnější povinnosti za účelem rychlého navrácení dítěte do místa obvyklého bydliště. Procesní reflexe těchto hmotně-právních ustanovení je pak vyjádřena v ust. § 478 - § 490 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“). Základními cíli shora uvedených právních nástrojů je zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě. Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje za protiprávní tehdy, pokud jím dojde k porušení práva péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své *obvyklé bydliště* bezprostředně před přemístěním nebo zadržením, a to za předpokladu, že toto právo péče o dítě bylo v době přemístění nebo zadržení skutečně vykonáváno nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby nedošlo k přemístění nebo zadržení. Co je však nutné zejména zdůraznit, je předmět zmíněného řízení. Soud rozhoduje v rámci řízení výlučně o tom, zda bude dítě do místa obvyklého bydliště navraceno či nikoliv. Nerozhoduje o výchově a výživě dítěte ani o styku rodičů s dítětem. Právní úprava obsažená v Haagské úmluvě je poměrně jasná a striktní. Dojde-li k protiprávnímu přemístění či zadržení a je-li podán rodičem návrh na navrácení dítěte do jednoho roku od protiprávního přemístění nebo zadržení, musí soud nařídit navrácení dítěte do místa jeho obvyklého bydliště. Tuto povinnost nemá pouze tehdy, je-li dána některá z výjimek uvedených v článku 13 nebo článku 20 Haagské úmluvy. Tyto výjimky je však nutno vykládat restriktivně a mít při jejich aplikaci na paměti, že ve své podstatě jdou proti hlavním cílům Haagské úmluvy. Článek 11 Nařízení BR.el II Bis pak stanoví, že při rozhodování o návrhu na navrácení je výjimka z povinnosti nařídit navrácení dítěte stanovená v článku 13 písm. b) Haagské úmluvy omezena na minimum, neboť i přes existenci okolností předvídaných v tomto ustanovení musí soud nařídit navrácení dítěte, pokud byla přijata vhodná opatření k zajištění ochrany dítěte po jeho navrácení.
9. Jak již bylo uvedeno shora, podle článku 3 Haagské úmluvy se přemístění nebo zadržení dítěte považuje za protiprávní, *jestliže bylo porušeno právo péče o dítě*, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán, buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením a *jestliže v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno* společně nebo samostatně nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění či zadržení. Odvolací soud dospěl shodně se soudem I. stupně k závěru, že k protiprávnímu přemístění nezletilých dětí z území USA na území České republiky došlo a dále dospěl odvolací soud k závěru, že nejsou splněny podmínky pro aplikaci výluky umožňující nenavrátit nezletilé děti zpět na území USA.
10. I v rámci tohoto specifického řízení je totiž na soudu, aby podle ust. § 132 o.s.ř. zhodnotil důkazy podle své úvahy a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přitom pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Z pečlivě provedeného dokazování soudem I.stupně, k jehož průběhu nemá odvolací soud výhrady a z doplnění dokazování odvolacím soudem vyplynulo, že děti mají obvyklé bydliště na území USA, přičemž v rámci konsensu rodičů měly děti v průběhu roku 2020 navštívit na dobu přibližně 3

měsíců Českou republiku, přičemž důvody či motivy této cesty není zapotřebí, aby odvolací soud blíže zkoumal. Podle určitých zdrojů to měla být právě vrcholící pandemie Covid v USA, určité rasové nepokoje, ale samozřejmě není vyloučeno, že cesta byla realizována také za účelem, aby se děti seznámily blíže s českou kulturou, poznaly prostředí prarodičů ze strany odpůrkyně, tak jak tomu ostatně bývalo již v předchozích letech (byť odvolací soud připouští, že děti cestovaly v předchozích letech do České republiky na období výrazně kratší). Tak jako tak, nebylo v koncepčních úvahách rodičů, aby se děti zdržely na území České republiky déle, než do termínu zakoupení zpátečních letenek v měsíci listopadu 2021. Po tomto termínu, tedy po 4. 11. 2020, již byly všechny kroky ze strany odpůrkyně činěny jako jednostranné, tedy bez souhlasu navrhovatele. Navrhovatel jako nositel rodičovské zodpovědnosti se totiž s (dlouhodobým) pobytem dětí v České republice nesmířil, od samého počátku proti němu brojil, podal u soudu únosovou žalobu a na této únosové žalobě setrval. Pak tedy nezbývá odvolacímu soudu nic jiného, než aprobovat závěry soudu I.stupně o tom, že je zcela na místě rozhodnout o navrácení nezletilých dětí do místa obvyklého pobytu.

11. Odvolací soud připomíná, že ve smyslu ust. § 132 o.s.ř. soud (zde soud I.stupně) hodnotí každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve své vzájemné souvislosti, přitom pečlivě přihlíží k tomu, co uvedli účastníci. Odvolací soud nemůže než zopakovat to, co již uvedl v rámci ústního odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, že vady řízení, tím méně vady zmatečnostní se z obsahu spisu nepodávají. Hodnocení důkazů soudem I.stupně pak nevybočuje z mezí formální logiky, přičemž to, že ten který z účastníků je (vnitřně) přesvědčen o jiné skutkové verzi, ještě samo o sobě nemůže mít za následek procesní úspěch toho kterého z účastníků smýšlejícího odlišně. Jádrem či meritum sporu spočívá v tom, že účastníci předkládají důkazy a soud z hlediska důkazní věrohodnosti, závažnosti, jakož i jiných okolností dospěje k verzi skutkově nejpravděpodobnější (odvolací soud netvrdí, že tato skutková verze je verzí jedinou správnou). Je totiž pravdou, že mezi účastníky, kteří jsou doposud manželé, proběhlo velké množství vzájemných jednání, které nejsou všechny zachyceny (ani být nemohou) písemně či v elektronické stopě a v současné době nelze vést u odvolacího soudu nové prvostupňové jednání, které by mělo za důsledek opětovné provádění všech důkazů provedených před soudem I.stupně a jejich (třebas) jiné vyhodnocení. K tomu odvolací soud povolán není a odvolací soud je v této fázi řízení naopak povinen toliko zjistit, zda zhodnocení důkazů soudem I.stupně z hlediska věrohodnosti určité zprávy (poznatku) získané provedením konkrétního důkazu mohlo či nemohlo vést soud I.stupně k přiřazení konkrétního významu z hlediska důkazu, pravdivosti či nepravdivosti skutkových tvrzení. Odvolací soud připomíná, že takové hodnocení důkazů, které ve sporném řízení vyzní v závěr, že pravdivost skutkových tvrzení nelze potvrdit ani vyloučit povede k tomu, že rozhodnutí soudu vyzní přirozeně nepříznivě pro účastníka, pravdivost jehož tvrzení měla být prokázána. V souhrnu však odvolací soud musí opětovně vyzdvihnout, že soud I.stupně své povinnosti provést všechny důkazy a řádně je zhodnotit bez výhrady dostal. Jakkoliv obsáhlé polemiky se skutkovým stavem, který byl soudem I.stupně ustálen, tedy podle názoru odvolacího soudu nemohou přinést pro odvolatelku příznivější procesní rozhodnutí v meritu věci, když děti měly obvyklé bydliště v USA a v současné době jsou neoprávněně zadržovány na území České republiky.

12. Odvolací soud ovšem musí zdůraznit, že pokud běží o lhůtu k navrácení nezletilých dětí, zde je odvolací soud povinen dbát nejlepšího zájmu nezletilých dětí, lhotejnost, jakým způsobem zpracoval celou věc meritorně. Děti v současné době dochází do předškolní či školní výuky ve školních zařízeních České republiky. Je proti jejich nejlepšímu zájmu, aby v průběhu školního roku (zejména, když školní rok 2020/2021 se chýlí ke konci) byly z tohoto prostředí vytrženy a nemohly složit závěrečné zkoušky (zde u starší z dcer). Je přitom zřejmé, že školní docházka u starší dcery vyžaduje komisionální přezkoušení a v případě, že by k němu nedošlo, nezletilá ztrácí benefit celé dlouhé jednorokní školní docházky, lhotejnost, zda tato docházka byla vedena jako kontinuálně prezenční či v důsledku epidemie také distanční formou. Odvolací soud proto k nepřímě formulované žádosti odpůrkyně umožnil odpůrkyni, aby nezletilé děti navrátila ve lhůtě korelující

s ukončením školního roku 2020/2021 na školách v České republice a v tomto směru rozsudek soudu I.stupně fakticky ve lhůtě k plnění změnil. Současně o tomto procesním výsledku řízení, tedy o výsledku přezkumu rozsudku soudu I.stupně odvolacím soudem, informoval předsedu senátu soudu I.stupně, kde je veden v současné době výkon rozhodnutí odebráním nezletilých dětí navrhovatelem, aby bylo zřejmé, že odvolací soud v zájmu nezletilých dětí uvážil splnění rozhodnutí v jiných časových souvislostech, než soud I.stupně, jehož rozhodnutí je (doposud) předběžně vykonatelné.

13. Tím, že odvolací soud učinil tyto kroky, tak zabránil možnosti nežádoucí traumatizace nezletilých dětí provedením výkonu a umožnil také odpůrkyni, aby si mohla upravit svoje osobní poměry a připravit děti na cestu, která by v žádném případě neměla být prezentována jako výraz procesního neúspěchu odpůrkyně u jednání zdejšího soudu. Je totiž nadevší pochybnost evidentní, že nezletilé děti potřebují oba rodiče, kteří jsou doposud manželé a jsou vázáni ve vztahu k dětem povinnostmi, které z nich logicky nemůže sejmout žádný soud, tím méně soud odvolací. Právě plánovaná cesta úplné rodiny letadlem z České republiky do Spojených států by pak mohla více než jakkoliv sofistikovaně odůvodněné rozhodnutí (kteréhokoliv) soudu vést k tomu, aby se rodiče ujali svého jistě společného poslání, tedy rodičovské odpovědnosti a začali vytvářet dětem prostředí, které bude naplněno láskou, harmonií a nepředstíraným vzájemným respektem.
14. Vzhledem k charakteru řízení nebylo žádnému z účastníků přiznáno právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. V tomto směru byl potvrzen věcně správný rozsudek soudu I.stupně a stejně tak bylo rozhodnuto o nákladech řízení odvolacího.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** přípustné dovolání.

Brno 20. dubna 2021

JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., v.r.
předseda senátu